

ศูนย์ข้อมูลภาคเหนือ

รายงานการวิจัย
เรื่อง
เพลงเด็กชาวไทยของ
(Thai Yong Children's Songs)

งานวิจัย

นางจิราภรณ์ สุนทรธรรม

รายงานการวิจัยฉบับที่ 140 มหาวิทยาลัยพายัพ
ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ทบวงมหาวิทยาลัย ประจำปี พ.ศ. 2531

ISBN 974-8700-44-8

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง เพลงเด็กชาวไทยของ เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชนทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทบวงมหาวิทยาลัย ที่ให้การสนับสนุนงานวิจัยนี้ และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยพายัพที่สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์พรณเพ็ญ เครือไทย จากฝ่ายวิจัยล้านนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้คำแนะนำและให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ เพลงเด็กในล้านนา ขอขอบคุณอาจารย์แสวง มาละแซม โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ที่กรุณาให้ความรู้เกี่ยวกับ เมืองยอง และชาวยองในจังหวัดลำพูน

ที่สำคัญผู้วิจัยขอขอบคุณแม่หลวง พ่อหลวง ชาวไทยยองในจังหวัดลำพูน ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูล เพลงอื่น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัย ขอขอบคุณพี่น้องชาวไทยยองท่านอื่น ๆ ที่ได้ให้ความรู้ เรื่องต่างๆ เพิ่มเติม และที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณพวงชมพู ปัญโญ ที่ได้ช่วยเหลือพิมพ์รายงานวิจัย และขอขอบคุณบุคคลอื่นๆ อีกหลายท่านซึ่งมิได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่ได้กรุณาแนะนำช่วยเหลืองานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ผู้วิจัย

ประเทศ : ไทย

หมายเลขวิจัย : 140

ชื่อเรื่อง : (ภาษาไทย) เพลงเด็ก ชาวไทยของ

ชื่อเรื่อง : (ภาษาอังกฤษ) Thai Yong Children's Songs.

ผู้เขียน : นางจิราภรณ์ สุนทรธรรม

หน่วยงาน : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ

ประเภทเอกสาร : รายงานการวิจัย

รายละเอียดของงานพิมพ์ : รายงานวิจัยขนาด 130 หน้า

วันที่พิมพ์ : พฤษภาคม 2540

ภาษา : ไทย

หน่วยงานที่ให้ทุน : ทบวงมหาวิทยาลัย

คำหลัก : เพลงเด็ก ชาวไทยของ

บทคัดย่อ

ก. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเฉพาะเนื้อหาของเพลงเด็กเท่านั้น มิได้มุ่งศึกษาถึงทำนองเพลงด้วย และจะศึกษาจากชาวไทยของที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน ในเขต 5 อำเภอคือ อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา อำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอ誌

ข. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการทางคติชนวิทยา โดยเริ่มจากศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยของและเพลงเด็ก เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยวิธีการถ่ายเสียงจากเทปบันทึกเสียงออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จัดประเภท และวิเคราะห์ภาพต่าง ๆ ที่สะท้อนจากเพลงเด็ก

ค. ผลการวิจัย

เพลงเด็กชาวไทยของในจังหวัดลำพูน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ เพลงกล่อมเด็ก เพลงเด็กร้องเล่น และเพลงประกอบการละเล่นของเด็ก โดยทั่วไปเพลงกล่อมเด็กชาวไทยของ จะมีลักษณะคล้ายกับเพลงกล่อมเด็กของชาวไทยล้านนา ส่วนเพลงเด็กร้องเล่นชาวไทยของจะมุ่งให้ความสนุกสนานมากกว่าเนื้อหาสาระ สำหรับเพลงประกอบการละเล่นของเด็กชาวไทยของนั้น มีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกับเพลงกล่อมเด็กและเพลงเด็กร้องเล่น ในด้านบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างเพลงเด็กกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมชาวไทยของนั้น พบว่าเพลงเด็กมีหน้าที่ 2 ประเภท คือ หน้าที่โดยตรง ได้แก่ การกล่อมให้เด็กหลับ และการให้ความบันเทิงแก่เด็ก กับหน้าที่แอบแฝง ได้แก่ การสอนภาษารวมทั้งการให้ความรู้ด้านอื่น ๆ นอกจากนี้เพลงเด็กยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนความคิด ค่านิยม และทัศนคติต่าง ๆ ของชาวไทยของในอดีตได้เป็นอย่างดี

Country : Thailand

Research Report Number : 140

Name (Thai) : เพลงเด็ก ชาวไทยของ

Name (English) : Thai Yong Children's Songs

Author : Ms. Jiraporn Soonthorntham

Organization : Payap Research and Development Institute

Document type : May, 1997

Original language : Thai

Funding organization : Ministry of University Affairs (budget year 1988)

Key words : Thai Yong Children's songs

ABSTRACT

A. Scope of the study

This research has the goal of studying only in the content of the children's songs of the "Thai Yong" residing in five districts of Lamphun province : Muang, Pasang, Mae - Tha, Ban Hong and Li.

B. Research Method

The research method used was a folklore studies starting from studying the documentaries concerning the Thai Yong and children's songs, using sampling method to gather information, analyzing data by transcribing from cassette tapes, classifying and analyzing what reflected from those children's songs.

C. Research Results

The children's songs of "Thai Yong", in Lamphun Province can be classified into three categories : nursery rhymes, songs that children

sing and children's play songs. Generally, the Thai Yong's nursery rhymes are similar to those of "Lan Na" people, songs that Thai Yong children sing aim more to be amusing than to be of substance, and children's play songs, in some parts, are similar to nursery rhymes and songs that children sing. In terms of relationship with society and culture, Thai Yong children's songs play two important roles ; they are meant for bedtime entertainment and language and other knowledge are indirectly instructed. In addition, children's songs obviously reflect Thai Yong's society, culture, lifestyle, values and attitudes in the past.

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	✓ กุมิหลัง	1
	✓ วัตถุประสงค์ในการวิจัย	5
	✓ ความสำคัญของการวิจัย	5
	✓ ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	6
	✓ ข้อตกลงเบื้องต้น	6
	✓ ระเบียบวิธีวิจัย	6
	- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
บทที่ 2	ลำพูนและชาวไทยยองในจังหวัดลำพูน	
	- รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดลำพูน	11
	- ลำพูนก่อนการตั้งถิ่นฐานของชาวยอง	16
	- การตั้งถิ่นฐานของชาวยองใน เมืองลำพูน	17
	- ระบบเสียงภาษายองในจังหวัดลำพูน	20
บทที่ 3	ประเภทและลักษณะ เพลง เด็กชาวไทยยอง	
	- เพลงกล่อมเด็ก	
	- เพลงกล่อมเด็กที่มี เนื้อหาปลอบโยนหรืออ้อนวอน	23
	ให้เด็กหลับโดยไม่มีกรกล่าวถึงรางวัลหรือสิ่ง	
	ตอบแทนที่จะให้แก่เด็ก เมื่อเด็กหลับแล้ว	
	- เพลงกล่อมเด็กที่มี เนื้อหาปลอบโยนหรืออ้อนวอน	26
	ให้เด็กหลับโดยสัญญาว่าจะมีรางวัลหรือสิ่งตอบแทน	
	ให้เมื่อเด็กหลับแล้ว	

- เพลงเด็กร้องเล่น	28
- เพลงฮีโร่เย่เย่	
- เพลงตึกโตแยงแวน และนกกระโหลกแยงแวน	
- เพลงอู๋ อู๋ แจ๋	
- เพลงประกอบการเล่นของเด็ก	36
- เพลงสิกข์จุงจา	
- เพลงสิกข์ก้องก่อ	
- เพลงกำปุกกำป๋อ, กำปุกกำป๋น และ กำปุกกำป๋อง	

บทที่ 4

การวิเคราะห์เนื้อหาเพลงเด็กชาวไทยของ	
- เนื้อของเพลงเด็ก	50
- เนื้อที่โดยตรง	51
- เนื้อที่กล่อมเด็กให้หลับ	51
- เนื้อที่ให้ความบันเทิง	52
- เนื้อที่แอบแฝง	53
- การสอนภาษา	53
- ให้ความรู้ในด้านต่างๆ	54
- ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติวิทยาต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัว	54
- ความรู้เกี่ยวกับพืช	54
- ความรู้เกี่ยวกับสัตว์	56
- ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านทั้ง ในเรื่องการทำมาหากินและสภาพสังคมต่างๆ	57
- การสร้างค่านิยม	58
- ความสัมพันธ์ระหว่าง เพลงเด็กกับสภาพสังคมและวัฒนธรรม ชาวไทยของ	59
- สะท้อนชีวิตของเด็กชาวไทยของสมัยก่อน	60

- สะท้อนอาชีพของชาวไทยยอง	60
- การทำนาทำไร่	60
- การค้าขาย	61
- การเลี้ยงสัตว์	63
- การทำเครื่องเงิน	65
- การทอผ้า	65
- สะท้อนสภาพภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม	66
- สะท้อนเรื่องอาหารการกินและวัฒนธรรมความเป็นอยู่	68
- สะท้อนความสัมพันธ์กับชนกลุ่มอื่นๆ	69
- สะท้อนความเชื่อค่านิยมตลอดจนทัศนคติต่างๆ	73
- ความเชื่อและค่านิยมทางพุทธศาสนา	73
- ความเชื่อเรื่องเงือกและผีชนิดอื่นๆ	76
- ความนิยมเที่ยวหมากกินเมียง	77
บทที่ 5 / สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	88

สารบัญภาพ

แผนที่จังหวัดลำพูนปัจจุบัน

หน้า

13

PAYAP UNIVERSITY